

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
«28» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
для студентів

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **106 Географія**
освітній рівень **магістр**
освітня програма **Економічна та соціальна географія**
вид дисципліни **вибіркова**
вибірковий блок **Управління розвитком регіону та просторове планування**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач:

МЕЛЬНИЧУК Анатолій, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри
економічної та соціальної географії

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2025

Мельничук Анатолій Леонідович, кандидат географічних наук, доцент, доцент
кафедри економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО

«29» 06 2025 р.

Завідувач кафедри

МТ проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 12 від «19» червня 2025 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол №7 від «27» серпня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Н. К. доц. Наталія КОРОГОДА

«27» 08 2025 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати в студентів здатність розв'язувати складні спеціалізовані географічні задачі та практичні проблеми у сфері планування розвитку територіальних громад. Основний зміст дисципліни ґрунтується на застосуванні сучасних теорій та методів реалізації суспільно-географічного підходу в практиці здійснення планування розвитку територій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

- Знання теоретичних основ суспільної географії, теорій та концепцій просторового розвитку суспільства.
- Володіння навичками аналізу просторового розвитку, його планування.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Розкривається сутність планування розвитку територіальної громади, його суспільно-географічні засади; концепція моделювання та конструювання просторового розвитку території, планувальної організація території. Здійснюється огляд законодавчої та нормативної бази планування розвитку територіальних громад, інструкцій про склад, порядок розробки, погодження та затвердження планувальних документів, види проектної документації планування розвитку територіальних громад.

Навчальна дисципліна «Планування розвитку територіальних громад» є однією із складових підготовки фахівців за освітньо-науковою програмою «Економічна та соціальна географія» на здобуття освітнього ступеню «магістр» в галузі знань 10 Природничі науки за спеціальністю 106 Географія.

4. Завдання вивчення дисципліни полягають у:

- здатність проводити дослідження на відповідному рівні та приймати обґрунтовані рішення (ЗК 4, ЗК 8);
- здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів (СК 2);
- здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня (СК 4);
- здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню геоекологічну й суспільно-географічну експертизу та моніторинг (СК 5);
- здатність працювати в команді (ЗК 5).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	концепцію моделювання та	лекція, практичне	виконання	3%

	конструювання районних планувальних систем	заняття, самотійна робота	практичних занять, виконання творчих робіт, тематичні контрольні роботи, залік	
1.2	методологію моделювання та конструювання районних планувальних систем	лекція, практичне заняття, самотійна робота		3%
1.3	методи моделювання та конструювання районних планувальних систем	лекція, практичне заняття, самотійна робота		3%
1.4	методи аналізу розвитку території	лекція, практичне заняття, самотійна робота		3%
1.5	методи архітектурно- планувальної організація території	лекція, практичне заняття, самотійна робота		3%
1.6	законодавча та нормативна база районного планування	лекція, практичне заняття, самотійна робота		3%
1.7	інструкції про склад, порядок розробки, погодження та затвердження схем і проектів районного планування	лекція, практичне заняття, самотійна робота		3%
1.8	види проектної документації районного планування	лекція, практичне заняття, самотійна робота		3%
1.9	перелік графічних матеріалів у складі схеми та проекту районного планування	лекція, практичне заняття, самотійна робота		3%
1.10	зміст і методика складання пояснювальних записок з техніко- економічними показниками до схеми і проекту районного планування	лекція практичне заняття, самотійна робота		3%
1.11	комплексний аналіз соціально- географічних процесів і явищ із використанням програм та схем розвитку території	лекція, практичне заняття, самотійна робота		4%
1.12	суспільно-географічні засади районного планування	лекція, практичне заняття, самотійна робота		4%
2.1	володіння способами і прийомами розробки документів планування території	практичне заняття	виконання практичних занять, виконання творчих робіт, тематичні контрольні роботи, залік	до 12%
2.2	володіння методами збору первинних даних, підбору матеріалів для районного планування	практичне заняття		
2.3	володіння навичками застосування методів суспільно- географічного аналізу процесів і явищ із використанням програм та схем розвитку території	лекція, практичне заняття		
2.4	розробляти документи системи планування території на	лекція, практичне заняття		до 30%

	місцевому рівні			
2.5	визначати економічну та соціальну ефективності планування розвитку територіальних громад.	лекція, практичне заняття		
2.6	визначати напрями ефективної реалізація рішень проектних пропозицій	лекція, практичне заняття		
3.1	комунікація: вироблення у студентів практичних навичок здійснення суспільно-географічного аналізу явищ та процесів, використання методологічних підходів до забезпечення планування розвитку території, прогнозування розвитку території із залученням прийомів отримання, зберігання й опрацювання первинних даних	практичне заняття	захист практичних робіт, творчих робіт, дискурс	до 10%
автономність та відповідальність:				
4.1	при аналізі та прийнятті рішень щодо планування розвитку територіальних громад	практичне заняття, дискусія	виконання практичних занять, виконання творчих робіт, тематичні контрольні роботи, залік	до 10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	1.12
Програмні результати навчання (назва)												
Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді (ПР02).											+	+
Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня (ПР07).												
Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоecологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг (ПР09).	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Результати навчання дисципліни (код)	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)								
Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді (ПР02).	+	+	+	+	+	+	+	
Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня (ПР07).		+	+	+			+	
Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоecологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг (ПР09).	+	+	+	+	+	+	+	

7. Схема формування оцінки:

Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виконання практичних робіт, виконання та захисту творчих робіт, написання письмових контрольних робіт, заліку. Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

результати навчання – **1.1-1.10 (знання)** – до 3% кожний; **1.11-1.12 (знання)** – до 4% кожний;

результати навчання – **2.1-2.3 (вміння)** – до 12%; **2.4-2.6 (вміння)** – до 30%;

результати навчання – **3.1 (комунікація)** – до 10%

результати навчання – **4.1 (автономність та відповідальність)** – до 10%

7.1. Організація оцінювання:

Заняття проводяться у вигляді лекцій та практичних занять. Завершується дисципліна заліком.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні семінарських занять, виконання та захисті творчих робіт, виконанні тематичних контрольних робіт. Робота на практичних роботах оцінюється по завершенню, відповідно до графіку їх проведення. Тематичні контрольні роботи проводяться у формі письмової роботи.

Умови допуску до заліку: рекомендований мінімум для допуску до заліку – 36 балів. Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж рекомендований мінімум (36 балів) для отримання допуску до заліку виконують додаткове самостійне завдання (написання реферату за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем).

Підсумкове оцінювання у формі **заліку** проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час заліку – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на залік*).

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року

7.2. Шкала відповідності

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
Зараховано	60-100
Не зараховано	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостій на робота
1	Науково-методологічні засади планування територіальної громади. Географічні науки і просторове планування	1		5
2	Етапи розвитку вітчизняного та світового планування розвитку території як науки та практики	1		5
3	Суспільно-географічні підходи до формування основної планувальної концепції територіальної громади	1		5
4	Законодавча та нормативна база планування розвитку на місцевому рівні	1		5
5	Інформаційна база вивчення території. Використання геоінформаційних систем і технологій	1	2	5
6	Традиційні інструменти планування на місцевому рівні	1		5
7	Нові інструменти планування на місцевому рівні	2		5
8	Партисипація процесу планування на місцевому рівні. Інструменти місцевої демократії	2		5
9	Стратегічне планування розвитку територіальної громади	2	2	6
10	Програма соціально-економічного розвитку територіальної громади. Програмно-цільовий підхід	2	2	6
11	Планування приміських територій	2	2	6
12	Територіальне панування на місцевому рівні. Система планувальних документів	2	2	6
13	Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади	2	2	6
14	Комплексний план розвитку території територіальної громади	2		6
15	Планування відновлення територіальної громади	2		6
Разом		24	12	82

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – **24 год.**

Практичні роботи – **12 год.**

Консультації впродовж семестру – **2 год.**

Самостійна робота – **82 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основна:

1. Білоконь Ю. М. *Містобудівне управління розвитком територій*. Київ: Укрархінформ, 2002. 160 с.
2. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С. *Планування територій: Навчальний посібник*. Херсон, 2014.

Додаткова:

1. Gnatiuk O., Melnychuk A. Identities with historical regions – are they adapting to modern administrative division? The case of Ukraine. *European Spatial Research and Policy*, 2019, Vol. 26(1), pp. 175-194.
2. Lytvynchuk, M. Yu.; Denysenko O.O.; Melnychuk A.L (2022) Local Planning Instruments in Ukraine: Experiences and Changes from a Long-Term Perspective. *Ukrainian Geographical Journal*, 2022, № 3, pp. 45-54/
3. Melnychuk A., Denysenko O., Gnatiuk S. New frameworks and experiences in local planning: Luhansk region and the state of main instruments. *Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University, series «Geology. Geography. Ecology»*, 2022, Vol. 56, pp. 132-142.;
4. Melnychuk A., Gnatiuk O. Regional identity and the renewal of spatial administrative structures: The case of Podolia, Ukraine. *Moravian Geographical Reports*, 2017, Vol. 26 (1), pp. 42-54.
5. Melnychuk A., Denysenko O., Gnatiuk, S. New frameworks and experiences in local planning: Luhansk region and the state of main instruments. *Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University, series "Geology. Geography. Ecology"*, 2022, Vol. 56, pp. 132-142.
6. Ostapenko P.O., Malchykova D.S., Pylypenko I.O., Melnychuk A.L., Ostapenko S.O. Project 'Kherson Region Geoinformation Portal': Initiatives of Civil Society to Support Regional Development. *Ukrainian Geographical Journal*, 2023, №1, pp. 54-66.
7. Tabuchi T. Historical trends of agglomeration to the capital region and new economic geography. *Regional Science and Urban Economics*, 2014, Vol. 44, pp. 50-59.
8. Udovychenko V., Melnychuk A., Gnatiuk O., Ostapenko P. Decentralization reform in Ukraine: assessment of the chosen transformation model. *European Spatial Research and Policy*, 2017, Vol. 24(1), pp. 23-40.
9. Гнатюк О., Мельничук А. Територіальні закономірності змін адміністративного устрою України. *Український географічний журнал*, 2020, № 3. С. 46-55.
10. Гринчук Ю. С., Руденко М. В. Планування розвитку територій об'єднаної територіальної громади // *Сталий розвиток сільського господарства: глобальні зміни та національні особливості досягнення: матеріали міжнародної наук. практ. конф. Біла Церква: БНАУ, 2019. С. 135-137.*
11. Куйбіда В.С., Негода В.А., Толкованов В.В. *Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи*. Київ: Крамар, 2009. 170 с.
12. Мезенцев К. В., Провотар Н. І., Пальчук М. В. Публічні простори через призму партисипативного міського планування – приклад Києва. *Український географічний журнал*, 2020, № 2(110). С. 30-37.
13. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. *Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: монографія*. Київ: Прінт Сервіс, 2014. 132 с.
14. Мельничук А., Денисенко О., Остапенко П. Нові інструменти для нового міського простору? Аналіз інструментів планування, участь та їх дієвості у (пост)транзитній перспективі. *Економічна та соціальна географія*, 2021. Вип. 85. С. 11-22.
15. Мельничук, А, Лошицька, В, Гнатюк, С, Огійчук, Н, Пісоцька, К, Баришполь. Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади як інструмент стратегічного управління. *Економічна та соціальна географія*, 2022, Вип. 87. С. 61-71.

16. Олійник Я.Б., Пістун М.Д., Мельничук А.Л. *Ринкові форми розміщення продуктивних сил індустріально-аграрної адміністративної області з міською агломерацією*. Матеріали V міжнародної наукової конференції. Київ: ВГЛ Обрії, 2010. С. 6-7.
17. Пилипенко І.О. *Суспільно-географічна периферія: концепція, параметризація і делімітація*: монографія. Херсон: Грінь ДС, 2015.
18. Пістун М.Д., Мельничук А.Л. *Сучасні проблеми регіонального розвитку України*. Київ: Київський університет, 2013